

Jacek Saryusz-Wolski*

REPREZENTACJA MIĘDZYNARODOWYCH EKONOMICZNYCH
GRUP INTERESÓW W EUROPEJSKIEJ WSPÓLNOCIE
GOSPODARCZEJ

1. OGÓLNA PREZENTACJA ZAGADNIENIA

Procesom integracyjnym w łonie Europy Zachodniej towarzyszyło od chwili utworzenia Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej zjawisko konstytuowania się na szczeblu tego międzynarodowego ugrupowania gospodarczego szeregu organizacji nazywanych grupami interesów bądź grupami nacisku¹.

Nauki polityczne zajmujące się tą problematyką zdołały wypracować bogatą ich klasyfikację zależnie od przyjmowanych kryteriów².

Podział odpowiadający sytuacji w EWG³ wyodrębnia trzy kategorie grup:

- a) grupy promocyjne o charakterze politycznym, których celem

* Mgr, st. asystent w Instytucie Ekonomii Politycznej UL.

¹ Literatura przedmiotu operuje wieloma terminami, spośród których „grupy interesów” i „grupy nacisku” występują najczęściej. Por. S. Ehrlich, *Władza i interesy*, Warszawa 1974, s. 47—51. W języku francuskim używany jest również termin *opérateurs économiques* oraz *agents économiques* dla określenia organizacji podmiotów ekonomicznych. Terminy te obejmują zorganizowane grupy ekonomiczno-społeczne, które w dalszym ciągu nazywam „grupami interesów”. Termin ten w najlepszy sposób odzwierciedla istotę tych organizacji, zwłaszcza w odniesieniu do grup ekonomicznych. Por. J. Genton, *La représentation et influence des „opérateurs économiques” dans la Communauté Européenne*, [w:] *Institutions communautaires et institutions nationales dans le développement des Communautés*, Bruxelles 1968, s. 75—115.

² Z. M. Kiepacki, *Międzynarodowe grupy nacisku w EWG*, „Zeszyty Naukowe SGPiS” 1970, nr 70, s. 154—162; Ehrlich, *op. cit.*, s. 51—66 oraz R. G. Schwartzberg, *Sociologie politique*, Paris 1971, s. 416—487.

³ Por. J. Meynaud, D. Sidjanski, *Science politique et integration européenne*, Genève 1965, s. 59—73.

jest rozwijanie i popieranie koncepcji integracyjnych w Europie Zachodniej;

b) grupy interesów o charakterze ekonomiczno-społecznym powołane do realizowania interesów podmiotów ekonomicznych zrzeszonych w strukturach organizacyjnych (producentów przemysłowych, rolnych, pracowników najemnych, przedsiębiorców handlowych, rzemiosła, bankowości, konsumentów etc.);

c) grupy interesów w postaci wielkich organizacji gospodarczych i grup kapitałowych operujących na terenie Europy Zachodniej.

Wszystkie trzy wymienione kategorie grup interesów występują zarówno na szczeblu krajowym, regionalnym, jak i międzynarodowym. Z interesującego nas punktu widzenia, a mianowicie mechanizmu podejmowania decyzji ekonomicznych przez międzynarodowe centrum regionalne, znaczące dla analizy wydają się być dwie ostatnie kategorie grup działających na szczeblu regionalnym zachodnio-europejskiego ugrupowania integracyjnego.

Charakter działania ekonomicznych grup interesów w postaci dominujących grup kapitału sprawia, że ich analiza jest poważnie utrudniona, jeśli nie wręcz niemożliwa, a to ze względu na brak bądź fragmentaryczność informacji na temat zakresu, przedmiotu i kierunków ich oddziaływania na decyzje władz EWG. Są to w przeważającej mierze akcje o charakterze nieoficjalnym, niezinstytucjonalizowanym i otoczone barierą dyskrecji.

Tym niemniej wydaje się oczywistym, że grupy te dążąc do zapewnienia sobie optymalnych warunków funkcjonowania używają pośrednio instrumentu grup ekonomiczno-społecznych. Zwłaszcza w dziedzinach o wysokim stopniu koncentracji, którym odpowiadają wąsko wyspecjalizowane grupy ekonomiczno-społeczne (zrzeszenia producentów), znaczny stopień zbieżności celów tych organizacji i wielkich przedsiębiorstw jest zrozumiały.

Ze względu na zasięg i siłę oddziaływania, spośród kategorii grup interesów o charakterze ekonomiczno-społecznym na uwagę zasługują przede wszystkim zrzeszenia producentów przemysłowych, producentów rolnych oraz związki zawodowe⁴.

Powyższe względy przemawiają za ograniczeniem pola analizy do wymienionych, najbardziej wpływowych spośród regionalnych ekonomicznych grup interesów na szczeblu Europejskiej Wspólnoty Gospo-

⁴ Por. H. G. Buitter, *Interest groups and the European Community*, „International Spectator”, 8 IV 1965, s. 599, a także Meynaud, Sidjanski, *op. cit.*, s. 65, oraz J. Meynaud, D. Sidjanski, *Les groupes de pression dans la Communauté Européenne*, Bruxelles, 1971, s. 694—698.

darczej. W dalszym ciągu będą one nazywane międzynarodowymi ekonomicznymi grupami interesów (MEGI).

Znaczenie, jakie posiadają te grupy w procesie decyzyjnym EWG wynika z sumy zachowań i decyzji podejmowanych przez podmioty ekonomiczne w nich zrzeszone i wpływu jaki mogą one mieć na sytuację gospodarczą EWG. Reprezentowana przez nie siła przetargowa w stosunku do władz EWG sprawia, iż pominięcie ich udziału, bezpośredniego czy też pośredniego, w procesie podejmowania decyzji na szczeblu centrum regionalnego, stawiałoby pod znakiem zapytania realność większości podejmowanych przedsięwzięć integracyjnych.

Istnieją liczne przykłady siły decyzji tych organizacji bądź innych elementów zachowań, jak: stanowisko zrzeszenia producentów przemysłowych wobec swobodnego przepływu dóbr, osób i kapitału, stworzenia podstaw prawnych dla funkcjonowania tzw. przedsiębiorstwa europejskiego, walka przeciwko ustawodawstwu antytrustowemu, stanowisko i presja producentów rolnych w kwestii cen na artykuły rolne, klasyczne działania związków zawodowych w zakresie rewindykacji płacowych i dotyczących warunków pracy i kształcenia zawodowego oraz szereg innych.

Literatura przedmiotu oraz poglądy badaczy tych zjawisk jak również przedstawicieli władz EWG i samych międzynarodowych grup interesów są skłonne, zależnie od przyjmowanego punktu widzenia, zarówno przeceniać jak i nie doceniać zakresu oddziaływania tych grup na kierunki i treść polityki integracyjnej⁵. Analizy dokonywane z punktu widzenia prawnoinstytucjonalnego zazwyczaj pomniejszają ich znaczenie wszędzie tam, gdzie trudno doszukać się sformalizowanych form kontaktu grup interesów z regionalnym centrum decyzyjnym. Analizy z zakresu politologii i socjologii politycznej kładą z kolei nacisk na te aspekty problemu, które wiążą się przede wszystkim ze sferą decyzji natury politycznej, dotyczą sytuacji społeczno-politycznej podmiotów zrzeszonych w grupach interesów, struktury wewnętrznej tych organizacji, form, metod i obiektów oddziaływania międzynarodowych ekonomicznych grup interesów. Władze EWG skłonne są umniejszać znaczenie MEGI w procesie podejmowania decyzji do zagadnień związanych z dopływem informacji, relacją pracodawca-pracownik, polityką socjalną i problemami samorządności prawniczej. Podkreślenie roli MEGI w procesie decyzyjnym na szczeblu regionalnym jest domeną przedstawicieli komórek organizacyjnych tychże grup akredytowanych w siedzibie Wspólnoty. Ma ono często charakter postulatyczny.

⁵ Przykładem takich ocen może być powołana literatura oraz przeprowadzone przez autora wywiady z funkcjonariuszami central grup interesów (UNICE, OE CMT) i Komisji EWG.

Obserwowanemu od powstania wspólnot zachodnioeuropejskich⁶ transferowi celów i instrumentów polityki ekonomicznej na szczebel intercentrum⁷, mimo wielu trudności jakie ten proces napotyka, towarzyszy rosnące zainteresowanie MEGI udziałem w wypracowywaniu kierunków polityki integracyjnej. Różne dziedziny tej polityki wydają się być w różnym stopniu podatne na wpływ wywierany przez MEGI, różny jest też zakres możliwości oddziaływania poszczególnych grup, zależnie od ich wielkości i reprezentowanego potencjału ekonomicznego.

Przed powstaniem wspólnot zachodnioeuropejskich w poszczególnych krajach tego regionu istniały grupy interesów o zasięgu ograniczonym głównie do państw macierzystych. W przekroju krajowym podstawowe znaczenie mają trzy kategorie grup: przemysłowe, rolne oraz związki zawodowe. Obok nich występują grupy interesów w takich dziedzinach, jak: obrót towarowy, rzemiosło, drobna wytwórczość, banki, transport, konsumenci i szereg innych. Wymienione grupy zorganizowanych interesów — tzw. naczelné — posiadają często złożoną strukturę wewnętrzną, w której skład wchodzi szereg podgrup zwanych grupami branżowymi i wyspecjalizowanymi.

Podpisanie Traktatu Rzymskiego w 1957 r., utworzenie instytucji EWG i postępujący transfer kompetencji w dziedzinie polityki gospodarczej na szczebel intercentrum spowodowały lawinowy wręcz wzrost zainteresowania krajowych ekonomicznych grup interesów możliwościami działania na szczeblu wspólnot.

Zainteresowanie to oraz potrzeba koordynacji poczynań między poszczególnymi krajowymi naczelnymi i branżowymi grupami interesów w państwach członkowskich EWG legły u podstaw szybkiego tworzenia się na szczeblu tego ugrupowania integracyjnego zorganizowanych międzynarodowych grup interesów, zrzeszających jednoimienne grupy z krajów wchodzących w skład Wspólnoty.

Dążenie MEGI do podkreślenia swojej obecności na forum Wspólnot Zachodnioeuropejskich wyrażało się w powoływaniu przedstawicielstw grup w Brukseli, rozbudowywaniu ich służb sztabowych, wykorzystywaniu wszelkich możliwych kanałów dla wywarcia wpływu na decy-

⁶ Używam terminu wspólnoty zachodnioeuropejskie dla łącznego określenia trzech organizacji: EWWIS, Euratomu i EWG. W dalszym ciągu ze względu na faktyczną fuzję tych organizacji w ramach wspólnych instytucji używam tego terminu zamiennie z EWG.

⁷ Przez intercentrum rozumiem zespół różnorodnych form podejmowania decyzji na szczeblu regionalnego ugrupowania integracyjnego, od wyłącznej kompetencji decyzyjnej organów ponadnarodowych po koordynację decyzji między członkami ugrupowania.

zje podejmowane na szczeblu EWG a będące przedmiotem zainteresowania danej grupy.

2. GENEZA I PROCES TWORZENIA MEGI

Proces tworzenia międzynarodowych ekonomicznych grup interesów w Europie Zachodniej przebiegał etapami, którym towarzyszyło powołanie do życia wspólnych instytucji o charakterze integracyjnym. Bezpośrednim motywem tworzenia grup międzynarodowych w Europie Zachodniej była potrzeba i zarazem konieczność artykulacji interesów zrzeszonych w nich podmiotów ekonomicznych wobec nowo powstających organów o charakterze międzypaństwowym. Stopniowe wzbogacanie zakresu kompetencji tych organów dodawało dodatkowej dynamiki procesowi tworzenia MEGI. Istnieje zatem bezpośredni związek między procesem integracyjnym a powoływaniem międzynarodowych struktur dotąd narodowych ekonomicznych grup interesów.

Pierwszy etap tworzenia grup związany jest z planem⁸ Marshalla i powołaniem Organizacji Europejskiej Współpracy Gospodarczej (OEEC). W latach 1948—1957 powstało 60 grup⁹. Były to początkowo organizacje o dość luźnej strukturze i ograniczonych kompetencjach. Ich pierwotnym zadaniem było stworzenie płaszczyzny kontaktów i wymiany informacji między tworzącymi je organizacjami narodowymi. Ten stan rzeczy był odzwierciedleniem skromnych kompetencji OEEC, utworzonej w 1948 r. przez 16 państw zachodnioeuropejskich i przekształconej w 1961 r. w Organizację Współpracy i Rozwoju Gospodarczego (OECD). MEGI powstałe w pierwszym okresie są określane jako potencjalne grupy nacisku⁹.

Drugi etap tworzenia MEGI był związany z powołaniem Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali w 1952 r. Integracja sektorowa w ramach EWWiS była przyczyną powstania 10 grup w dziedzinach objętych działalnością tej organizacji¹⁰, m. in. federacji pracowników przemysłu żelaza i stali wspólnot europejskich, komitetu łącznikowego europejskich przemysłów metalurgicznych, roboczego komitetu producentów węgla (CEPCEO), klubu producentów stali oraz dwóch wyspecjalizowanych biur Konfederacji Wołnych Związków Zawodowych oraz Konfederacji Chrześcijańskich Związków Zawodowych. W odróżnieniu od grup powstałych w pierwszej fazie, organizacje u których narodzin

⁸ D. Sidjanski, *The European pressure groups*, „Government and Opposition” 1967, vol. 2, nr 3, s. 398.

⁹ D. Sidjanski, *Pressure groups and the European Economic Community* [w:] *European Integration*, ed. H. Hodges, Harmonosworth, s. 402.

¹⁰ *Ibidem*.

legło powołanie EWWiS miały funkcje nie tylko informacyjne, ale miały także wpływać na proces decyzyjny w ramach Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali.

Trzeci etap tworzenia MEGI został zapoczątkowany wejściem w życie Traktatu Rzymskiego powołującego w 1958 r. Europejską Wspólnotę Gospodarczą. Instytucjonalizacja wielosektorowej integracji ekonomicznej w ramach EWG wiązała się z wyraźnym skokiem ilościowym w tworzeniu grup w latach 1958—1960. Dane komisji EWG z 1960 r.¹¹ wykazują istnienie 139 grup tylko w dziedzinie przemysłu, handlu i rzemiosła. Inne źródła mówią o istnieniu 232¹², 290¹³ a nawet 350¹⁴ tego typu organizacji w 1967 r.

Procesu tworzenia grup interesów na szczeblu EWG nie należy uważać za zakończony¹⁵. Dotyczy to głównie grup branżowych i wyspecjalizowanych. Można sądzić, że w chwili obecnej ich liczba przekroczyła 400¹⁶. Dziedziny w jakich były tworzone MEGI odpowiadały głównym kierunkom ekonomicznej i społecznej działalności EWG. Niektóre z nich, jak np. Związek Przemysłów EWG (UNICE), Komitet Zawodowych Organizacji Rolnych (COPA) i sekretariat związków zawodowych sześciu krajów członkowskich powstały równoległe z powołaniem EWG. Inne grupy, takie jak np. Komitet Kontaktów Konsumentów, Komitet Koordynacyjny Przemysłów Tekstylnych EWG (COMITEXIL) zostały utworzone w momencie, kiedy kompetencje organów EWG w odnośnych dziedzinach wchodziły w życie i powstawała potrzeba artykulacji interesów określonych sektorów gospodarczych.

Geneza grup była dwojakiego rodzaju:

a) samorzutnie tworzone były grupy międzynarodowe przez krajowe grupy z krajów członkowskich, bądź wyodrębniano podgrupy ds.

¹¹ *Repertoire du marché intérieur*, 1960, za K. E. Hammerich, *L'Union des Industries de la Communauté Européenne dans le Marché Commun*, Stockholm 1969, s. 10.

¹² *Yearbook of international organizations*, 11-th edition, Bruxelles 1966—1967, mowa o „business and professional groups”, za Hammerich, *op. cit.*, s. 10.

¹³ Klepacki, *op. cit.*, s. 157.

¹⁴ Sidjanski, *op. cit.*, s. 404.

¹⁵ „Pomimo wielkiej liczby organizacji już utworzonych, rejestrujemy pojawienie się nowych organizacji w rytmie około 10 rocznie”. *Repertoire des organismes communs créés dans le cadre des Communautés européennes par les associations industrielles, artisanales, commerciales et de services des six pays; associations de professions liberales; organisations syndicales de salariés et groupements de consommateurs*, Bruxelles 1969.

¹⁶ *Repertoire des organisations agricoles non gouvernementales groupés dans le cadre de la CEE*, Bruxelles 1965, wymienia 132 grupy, *Repertoire des organismes communs...* zawiera 267 organizacji.

Wspólnoty — w ramach już istniejących grup międzynarodowych — o zasięgu światowym bądź ogólnoeuropejskim. W 1967 r. wydzielone podgrupy do spraw EWG stanowiły około 45⁰/₀ ogółu międzynarodowych grup interesów działających na szczeblu Wspólnoty¹⁷.

b) niekiedy tworzenie grup odbywało się pod wpływem Komisji EWG, za zachętą z jej strony bądź pod jej naciskiem, jak w przypadku Komitetu Konsumentów.

Czwarty etap tworzenia MEGI dotyczy grup, których nie będziemy omawiać w niniejszej pracy, a mianowicie grup powstałych w związku z utworzeniem Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA) w 1960 r. Ograniczone zamierzenia EFTA w dziedzinie integracji, prowadzone głównie do liberalizacji wzajemnych obrotów artykułami przemysłowymi i — co za tym idzie — nikłe kompetencje Rady EFTA nie pozostały bez wpływu na proces tworzenia zainteresowanych tą organizacją MEGI. I tak powstało ich jedynie 15¹⁸. Słabość tej fali tworzenia MEGI jest argumentem przemawiającym za uprzednio wysuniętą tezą o istotnych związkach między nasileniem procesu tworzenia MEGI a stopniem zaawansowania integracji.

3. STRUKTURA MEGI

Badanie międzynarodowych ekonomicznych grup interesów wskazuje na współwystępowanie dwóch tendencji¹⁹: tendencji do stosunkowo wąskiej specjalizacji grup oraz tendencji do ich jednoczenia się w grupy o szerszym profilu. Siła występowania obu tych tendencji jest uzależniona od sfery ekonomicznej, którą reprezentują dane grupy. Obie te tendencje są odzwierciedleniem analogicznego zjawiska na szczeblu krajowym.

Pierwsza z tych tendencji wynika z potrzeby reprezentowania interesów specyficznych określonej kategorii podmiotów, stąd ich wąski profil i zarazem dość jednolity skład. Zaletą grup będących przykładem omawianej tendencji jest reprezentowanie precyzyjnie określonej kategorii podmiotów gwarantujące możliwie daleko posuniętą zbieżność interesów. Homogeniczność ta zapewnia również stosunkowo silną artykulację postulatów, które w ramach grup o szerszym profilu mogłyby zaginać bądź zostać odsunięte na drugi plan przez inne, silniejsze interesy. Tendencja do specjalizacji znajduje swój najpełniejszy wyraz

¹⁷ Klepacki, *op. cit.*, s. 157.

¹⁸ *European Integration*, s. 403.

¹⁹ Meynaud, Sidjanski, *Les groupes...*, s. 66—67.

w postaci grup producentów przemysłowych. Dotyczy to tworzenia MEGI w oparciu o bardzo wąsko wyspecjalizowane branże przemysłowe. Towarzyszy temu zjawisku występowanie czynników, które pogłębiają omawianą tendencję. Jednym z nich jest powstawanie nowych technologii i nowych produktów; drugim — zwiększanie zakresu interwencji administracyjnej dotyczącej wąskich zagadnień o charakterze technicznym. Wielość grup specjalistycznych, reprezentujących wąski sektor życia gospodarczego (nie dotyczy to związków zawodowych), jest najlepszym przykładem siły działania tej tendencji. Dane liczbowe publikowane przez Komisję EWG nie dają z pewnością precyzyjnego obrazu tego zjawiska, albowiem istnieją ugrupowania, które pomimo ścisłych związków nie powołały żadnych struktur formalnych²⁰.

U źródeł drugiej tendencji — tworzenia grup o szerszym profilu i składzie — leżą motywy również czysto pragmatyczne. Te kategorie interesów, które okazują się być wspólne dla szerszej grupy podmiotów, bądź które są rezultatem kompromisu i neutralizacji ewentualnych rozbieżności, mogą być skuteczniej reprezentowane i mieć większy potencjał przetargowy w dialogu z władzą wspólnorynkową jeśli są prezentowane przez grupy o dość szerokiej bazie i sile ekonomicznej. Organa wspólnot, obok kwestii szczegółowych i technicznych, są powołane do działań z perspektywy globalnej, obejmujących elementy planowania indykatywnego, polityki strukturalnej i koniunkturalnej, co pociąga za sobą konieczność reprezentowania przez partnerów ewentualnego dialogu — MEGI — również globalnego punktu widzenia. Wymogi te mogą spełniać grupy wysoce zintegrowane, reprezentujące potężne sektory życia ekonomicznego.

Zatem rodzaj interesów będących przedmiotem rewindykacji, stopień ich zbieżności bądź niezgodności determinują rodzaj i strukturę grup powoływanych do życia. W większości wypadków istniejąca struktura MEGI jest funkcją kompleksowej struktury interesów podmiotów ekonomicznych. Ponieważ funkcjonalny punkt widzenia określa strukturę grup, najbardziej operatywnym dla analizy ich działania wydaje się wyodrębnienie następujących trzech typów grup:

- a) szczebla centralnego — tzw. naczelnych o funkcjach ogólnych,
- b) szczebla pośredniego — tzw. branżowych,
- c) szczebla subbranżowego — tzw. specjalistycznych.

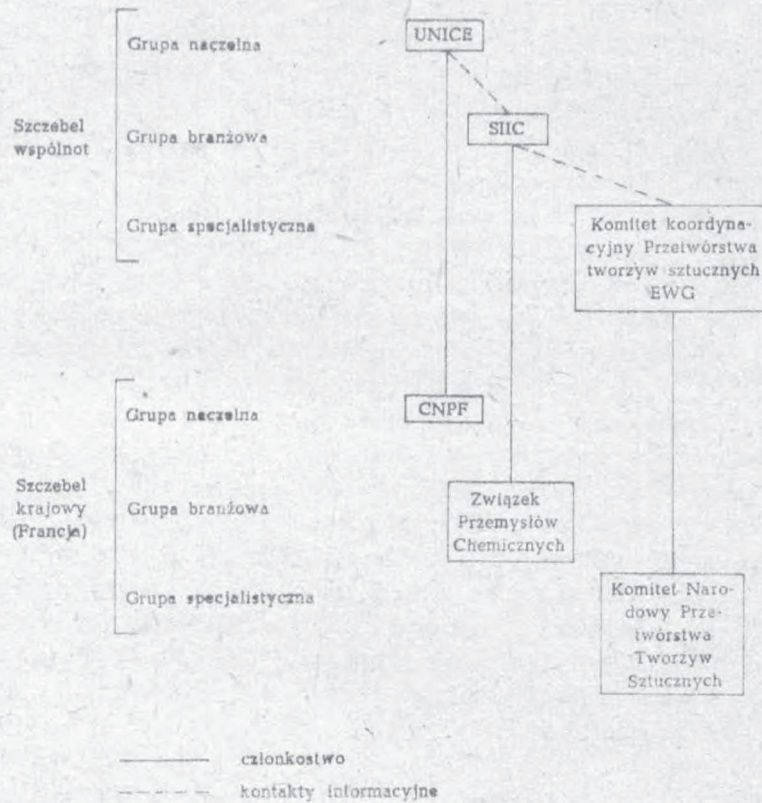
Proces tworzenia MEGI z punktu widzenia powyższej typologii przebiegał dwutorowo²¹. Po pierwsze, łączenie się narodowych naczelnych

²⁰ *Ibidem*.

²¹ Klepacki, *op. cit.*, s. 157 i 158; K. Michałowska-Gorywoda, *Podejmowanie decyzji w EWG*, Warszawa 1974, s. 191.

Schemat 1

Najczęściej spotykana struktura MEGI na przykładzie przemysłu chemicznego

Zródło: K. E. Hammerich, *L'Union des Industries de la Communauté Européenne dans le Marché Commun*, Stockholm 1969, s. 13.

grup interesów prowadziło do powstawania wspólnorynkowych grup naczelných, analogicznie narodowe grupy branżowe tworzyły międzynarodowe grupy branżowe. W niektórych wypadkach powstanie grup międzynarodowych było wynikiem łączenia się narodowych naczelných i branżowych grup bądź narodowych naczelných i międzynarodowych branżowych grup interesów. Po drugie, grupy interesów na szczeblu wspólnot zachodnioeuropejskich były tworzone przez krajowe branżowe i niekiedy naczelne grupy będące już uprzednio członkami międzynarodowych grup interesów w zasięgu wykraczającym poza wspólnoty

Określone dziedziny życia gospodarczego nie zawsze są reprezentowane na szczeblu wspólnot przez jedną organizację. Przypadki rozbicia na kilka grup są wynikiem głównie przyczyn natury politycznej czy religijnej i odzwierciedlają analogiczną sytuację na szczeblu krajowym. Wśród grup naczelnych rozbicie występuje jedynie w organizacji pracowników najemnych, częstsze jest natomiast wśród międzynarodowych grup branżowych²².

UNICE — *Union des Industries de la Communauté Européenne* — Związek przemysłów EWG,

SIIC — *Sécretariat International des groupements professionnels des industries chimiques des pays de la CEE* — Międzynarodowy Sekretariat grup branżowych przemysłów chemicznych krajów EWG,

CNPF — Narodowa Rada Producentów Francuskich.

Na ogół, jak w powyższym przykładzie, grupy branżowe szczebla wspólnot nie są członkami grup naczelnych tego szczebla, jedynie pośrednio ich narodowe organizacje członkowskie są członkami narodowych grup naczelnych, które tworzą międzynarodową organizację naczelną. Stopień niżej — na szczeblu grup specjalistycznych — występuje ta sama prawidłowość, której efektem jest pośrednie członkostwo w grupie branżowej wspólnot *via* przynależność na szczeblu narodowym. Istnieją odstępstwa od tej reguły, na przykład organizacja branżowa wspólnot COMITEXTIL (*Comité de coordination des industries textiles de la CEE*, Komitet koordynacyjny przemysłów tekstylnych EWG), której członkami są zarówno grupy branżowe krajów, jak i specjalistyczne wspólnot. Złożoność struktur MEGI jest nieobojętna dla efektywności ich oddziaływania na procesy decyzyjne, do czego powrócę w dalszej części rozważań.

4. USTRÓJ WEWNĘTRZNY MEGI

Różnorodność grup interesów na szczeblu wspólnot zachodnioeuropejskich odpowiada różnorodności ich form organizacyjnych, poczynając od sporadycznych kontaktów grup narodowych do grup wysoce sformalizowanych. Istnieje szereg grup o organizacji dość luźnej i — co z tego wynika — ograniczonych kompetencjach i możliwościach działania. Wiele z nich ma formę komitetów ds. kontaktów (*comités de liaison*), pozbawionych osobowości prawnej, niejednokrotnie kierowanych przez organizację członkowską kraju siedziby w oparciu o jej

²² Klepacki, *op. cit.*, s. 157.

własny aparat administracyjny. Stały personel tych grup jest na ogół bardzo ograniczony, zdarza się iż kilka grup powierza funkcje techniczne wspólnemu sekretariatowi, zaś ekspertów wylaniają grupy narodowe²³. Ocenia się, że około dwie trzecie grup szczebla wspólnot posiada statut i formalne organa²⁴. W większości wypadków są nimi²⁵:

a) zgromadzenie ogólne składające się z przedstawicieli grup członkowskich, rzadko zwoływane, powołane do podejmowania decyzji o charakterze podstawowym, wyposażone zazwyczaj w komitety robocze;

b) egzekutywa — biuro lub prezydium — organ bezpośrednio decyzyjny, powołany do realizowania celów wytyczonych przez Zgromadzenie, składający się z przedstawicieli grup członkowskich, powołujący nierzadko komitety ekspertów;

c) sekretariat o funkcjach technicznych i administracyjnych.

Grupy europejskie najczęściej posiadają formy konfederacji, co daje najlepszą gwarancję obrony interesów organizacji członkowskich. W zasadzie większość MEGI nie uznaje zasady ponadnarodowości, z czego wynika wymóg podejmowania decyzji w trybie jednomyślnym²⁶. Wymaga to długiej procedury negocjacyjnej dla uzyskania jednolitego stanowiska. Prowadzić to musi niejednokrotnie do pomijania problemów, co do których istnieją rażące różnice zdań i brak nadziei na zbliżenie stanowisk. Procedura ustalania jednolitego stanowiska osłabić może pozycję grupy bądź prowadzić do braku wspólnego stanowiska (np. COPA wobec jednolitej ceny zbóż — I plan Mansholta)²⁷.

Powyższy problem — konieczność uzgodnienia jednolitego stanowiska — jest jedną z przyczyn relatywnie małej autonomii grup szczebla wspólnot wobec narodowych organizacji członkowskich. Tak więc konfederacyjna formuła stanowi jeden z hamulców efektywnego działania MEGI. W celu ominięcia tego niebezpieczeństwa szereg grup przyjął w swojej praktyce i czasem nawet w statutach zasadę pozwalającą na zawarcie w prezentowanym stanowisku zarówno zdania większości jak i mniejszości, i tym sposobem obejście zasady jednomyślności. Nie jest to najszcześniejsze wyjście, osłabia bowiem wagę prezentowanego stanowiska i daje możliwość — na przykład Komisji EWG

²³ Meynaud, Sidjanski, *Les groupes...*, s. 68.

²⁴ *European Integration*, s. 407.

²⁵ Za: Klepacki, *op. cit.*, s. 163.

²⁶ „Dwie trzecie zbadanych statutów wymaga jednomyślności w kwestiach stosunków zewnętrznych”. F. Fisher, *Die institutionalisierte Vertretung der Verbände in der europäischen Wirtschaftsgemeinschaft*, Hamburg 1965, s. 23. Za: Hammerich, *op. cit.*, s. 162.

²⁷ Meynaud, Sidjanski, *Les groupes...*, s. 68. Michałowska-Gorywoda, *op. cit.*, s. 204. COPA — *Comité des organisations professionnelles agricoles* — Komitet organizacji producentów rolnych.

— przyjęcia wygodniejszej dla niej wersji. Tym niemniej gwarantuje to wypowiedanie opinii sprzecznych, bez narażania integralności grupy. Wykształciła się również praktyka wstrzymywania się niejako od głosu, czego przykładem może być stanowisko członka UNICE — Związku Przemysłów Holenderskich (*Verbond van Nederlandse Ondernemingen*) wobec propozycji zastąpienia systemu podatków kumulatywnych podatkiem od wartości dodanej (TVA)²⁸. Podobną ucieczkę od prezentowania stanowiska stanowią dokumenty COPA dotyczące ustalenia cen na produkty rolne, gdzie ogólnikowe stwierdzenia pokrywały rażące różnice stanowisk organizacji członkowskich²⁹. Tym niemniej istnieją MEGI — głównie grupy specjalistyczne — które przyjmują zasadę podejmowania decyzji większością głosów, zwykłą bądź kwalifikowaną³⁰. W wypadku nie dających się przewyciężyć sprzeczności stanowisk w łonie określonej grupy, biorąc przykład grupy branżowej przemysłu tekstylnego COMITEXIL, jej działalność ograniczona zostaje do interesów wspólnych wszystkim sektorom tego przemysłu, natomiast sprzeczne interesy przemysłów bawełnianego i wełnianego realizowane są przez odpowiednie MEGI na szczeblu grup specjalistycznych³¹. Złożona struktura grup stanowi zatem jedno z narzędzi realizacji sprzecznych i różnokierunkowych interesów zrzeszonych w nich podmiotów ekonomicznych.

Proces tworzenia MEGI na szczeblu wspólnot zachodnioeuropejskich objął niemalże wszystkie dziedziny życia gospodarczego. Rozkład ilościowy i jakościowy MEGI w poszczególnych dziedzinach wskazuje na trzy sfery ich działania posiadające największy ciężar gatunkowy i potencjał. Są to: producenci przemysłowi, producenci rolni i pracownicy najemni.

Dynamika procesu powstawania i umacniania MEGI jest w sposób wyraźny związana z dynamiką procesu integracyjnego. Pozwala to dopatrywać się wzajemnych sprzężeń między instytucjonalną nadbudową EWG a systemem MEGI. Analiza struktury i ustroju wewnętrznego MEGI wskazuje, iż są one funkcją reprezentowanych kategorii interesów ekonomicznych oraz ich wzajemnej sprzeczności bądź zgodności.

²⁸ Meynaud, Sidjanski, *Les groupes...*, s. 55.

²⁹ *Ibidem*, s. 187.

³⁰ Hammerich, *op. cit.*, s. 16.

³¹ *European Integration*, s. 418.

Jacek Saryusz-Wolski

REPRESENTATION OF INTERNATIONAL ECONOMIC INTERESTS GROUPS
IN THE EUROPEAN ECONOMIC COMMUNITY

Presence of organizations called interest groups in the European Economic Community was becoming more and more pronounced along with progress in integration processes. The author's attention is focussed on one of categories of groups and namely on interest groups of socio-economic character set up to pursue interests of economic subjects associated in organizational structures (e. g. agricultural producers, industrial producers, hired labour). Even a superficial analysis of the phenomenon confirms great potential importance of these groups for the integration process. Creation of the EEC and transfer of competences in the field of economic policy in favour of different institutions of the Common Market led to gigantic growth of interest revealed by national economic interests groups wishing now to transfer their operations to the level of the EEC.

This interest and a need for co-ordination of activities of national groups paved the way for rapid creation of the groups at the EEC level. Analysis of genesis and process of creation of international economic interest groups points at strong relationship between the integration process and creation of international structures replacing earlier national economic interest groups.

Structure and internal organization of groups at the Common Market level is a function of tasks which are to be performed by these organisms on behalf of subjects grouped within them in relation to institutional superstructure of the European Economic Community.